

МИРОНЕНКО Артур,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних
розслідувань Дніпропетровського
держаного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

ЯРОШЕНКО Артем,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА ЯК САМОСТІЙНОЇ ГАЛУЗІ ПРАВА

Екологічне право – відносно молода галузь юридичної науки, яка стрімко розвивається та має на меті законодавчо закріпити екологічну діяльність української держави. У даній роботі буде досліджено історичні передумови формування і розвитку екологічного права як самостійної галузі права.

Розглянемо етапи становлення екологічного права в Україні. Першим етапом доцільно вважати період Галицько-Волинського князівства і Київської Русі.[1] Саму у цьому періоді ми можемо побачити в праці Ярослава Мудрого перше згадування статті про охорону лісів. В 1016 році на сторінках «Руської правди» приділялась увага охороні не тільки лісів, а угідь та ловів, на яких було дозволено полювати. Також були засновані правила, якими здійснювалось регулювання промислу гусей, качок та інших диких птахів. Так само встановлювалась охорона місць, які згодом будуть названі заповідниками.

Другий етап включає в себе Литово-Польську добу. Сюди можна віднести створення Литовського статуту, який брав під охорону птахів і звірів. Наприклад, за крадіжку птаха чи зруйнування гнізда передбачався штраф. У дев'ятому розділі «Судебника короля Казимира Ягелловича» особливу увагу приділили питанням стосовно полювання, рибальства та інше використання об'єктів природи.[2]

Наступний етап – період Козацько-гетьманської держави. Охорона природи в Запорізькій Січі проявлялася у обмежені кола осіб, які могли використовувати природні ресурси, а саме – козаки [1]. Інші ж могли користуватися таким правом тільки з дозволу кошового отамана. У 1718 році створюється документ, який забороняє вивіз сміття у річні води. Пізніше, в

1722 році створюється служба контролю за використанням лісових ресурсів. За порушення встановлених правил до винного застосовували покарання у вигляді смертної каторги.

Ще одним етапом становлення екологічного права як самостійної галузі є період Російської держави. При правленні царя Петра I заходи щодо здійснення контролю та охорони над природними об'єктами здійснювалися з особливою жорстокістю. Наприклад, за незаконну вирубку лісів в заповідниках карали смертю.

П'ятий етап охоплює час з 1971-1991 роки – період Союзу Радянських Соціалістичних Республік. На цьому етапі видаються три основні акти – декрет «Про землю», декрет «Про націоналізацію» та «Декларація прав трудящого та експлуатованого народу» [1]. З 1919 року вживалися заходи щодо охорони курортів в Одесі, на Кримському півострові та ін. У післявоєнний період приймаються нові законодавчі акти: 1) постанова Ради Міністрів УРСР «Про охорону природи на території Української РСР»; 2) спільна постанова ЦК Комуністичної партії України і Ради Міністрів «Про заходи по поліпшенню охорони природи Української РСР».[2, с.15] В цих актах впроваджувалась тенденція до остаточного становлення природоохоронної функції держави.

Останій період – сучасна держава, що охоплює період з 1991 року і по наш час. Видання основних законів «Про охорону навколишнього середовища» в 1991 році, в 1992 році «Про природо-заповідний фонд», «Про Червону Книгу України» 2002 року, тощо. Також завдяки прийняттю Конституції України було вперше закріплено обов'язок держави забезпечувати екологічну безпеку, встановлено для кожного обов'язок не заподіювати шкоду природі [3].

Отже, можна визначити, що головна причина швидкого прогресу становлення екологічного права – це необхідність створення таких законів, які б дали нам змогу зберегти навколишній світ та одночасно з цим забезпечили достойні умови проживання для кожної людини.

Список використаних джерел:

1. Баб'як О.С., Біленчук П.Д., Чирва Ю.О. Екологічне право України: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2000. С. 55–66.
2. Бондарь А. Історичні етапи становлення та розвитку екологічного права України. Охорона природи. 2016. URL: <http://kursak.net/istorichni-etapi-stanovlennya-ta-rozvitku-ekologichnogo-prava-ukra%D1%97ni/>.
3. Про охорону навколишнього середовища: Закон від 25.06.1991 р. №1264-XII. Дата оновлення 01.01.2021 . URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/15-93>.